

Guia d'aprenentatge
Investigació aplicada a la intervenció
(3 ECTS)

Any acadèmic 2017-2018

Semestre: 2n Curs: 3r

Grau en Treball Social

Mòdul C: El Treball Social: conceptes, mètodes, teories i aplicació

Matèria: Investigació, diagnòstic i avaluació en treball social

Grau en Educació Social

Mòdul C: Metodologies d'investigació en la intervenció socioeducativa i tecnologies educatives

Matèria: Anàlisi de dades i tecnologies per a la investigació socioeducativa

Professor/a: Sandra Escapa

1.- Presentació de la matèria o assignatura

Els professionals de l'educació social i el treball social acostumen a treballar sobre el "terreny". Tanmateix, això no vol dir que no facin (ni hagin de fer) anàlisi i recerca sobre la seva pràctica professional. En aquest sentit, els congressos són una plataforma per compartir coneixements, experiències i establir xarxes socials i professionals (fins i tot retrobar-se amb antics companys i amics) que ajuden a créixer professionalment. En aquest sentit, aquesta assignatura es planteja com una pràctica per tal de realitzar una recerca, reflexionar sobre la pràctica professional i presentar-ho en un congrés.

L'assignatura "Investigació aplicada a la intervenció" s'adreça a estudiants dels graus en Treball Social i en Educació Social i s'ofereix com a continuïtat a l'assignatura de "Mètodes i tècniques de la investigació social" que pretén introduir a l'alumne en els conceptes fonamentals de la investigació científica i en la seva aplicació en el camp de les Ciències Socials. Així, la present assignatura aprofundirà en l'aplicació de les metodologies i tècniques ja treballades per l'estudiant, treballant també la transferència dels coneixements obtinguts.

Els científics socials, a més d'aplicar el seu coneixement en la tasca diària d'intervenció, han de continuar creixent en el coneixement obtingut i han de saber com fer-ho i com transferir-lo a la resta de la comunitat social i científica. La ciència es renova constantment, i l'alumne haurà de reciclar-se quan estigui exercint la seva tasca professional, haurà de ser capaç de tenir present els processos de millora continuada aplicant una avaluació crítica. Haurà de conèixer les novetats que apareguin a nivell teòric, de gestió i d'intervenció. Li caldrà assistir a congressos, exposar les "bones pràctiques" que desenvolupi com a professional a títol personal o amb l'equip de treball en el marc de la seva institució. Precisarà comunicar els resultats de la recerca en la que pugui participar. Per tant, en el decurs de la seva trajectòria professional haurà de rebre, però també haurà de transmetre.

"Investigació aplicada a la intervenció" ofereix els mecanismes i les eines necessàries per tal que l'alumne assoleixi un grau d'autonomia que li permeti treballar tant en la recerca com en la transferència dels resultats obtinguts en aquesta. Els coneixements adquirits han de servir no només per a la pràctica professional, sinó també per preparar el TFG.

2.- Competències a desenvolupar

- Analitzar i sistematitzar la informació que proporciona l'exercici quotidià de la professió, per revisar i millorar estratègies d'investigació i d'intervenció professional.
- Dissenyar projectes d'investigació social adaptats a necessitats i contextos d'intervenció.
- Aprofundir en algunes de les principals tècniques d'investigació social.
- Aprendre a transferir el coneixement obtingut en la investigació aplicada.

3.- Continguts

1. Mòdul 1: Les fases de la investigació

- 1.1. El disseny i planificació
 - Per què investiguem – la pregunta d'investigació.
 - Què investiguem – l'objecte d'estudi.
 - Per a què – els objectius a assolir.
 - En base a què – el marc teòric.
 - Com ho farem – la metodologia.
 - Com ho explicarem – la difusió.
 - Quan ho farem – el calendari.
- 1.2. La realització
 - Els punts crítics.
 - El seguiment de la planificació.

2. Mòdul 2: L'aplicació del coneixement generat

- 2.1. Les bases de dades disponibles. On buscar-les i com utilitzar-les.
- 2.2. L'anàlisi de les dades (quantitatives i/o qualitatives).
- 2.3. Discussió i conclusions.
- 2.4. Limitacions i propostes de futur.

3. Mòdul 3: La difusió de resultats.

- 3.1. La difusió segons els destinataris.
- 3.2. El format.
 - Article (científic o divulgatiu).
 - Informe.
 - Presentació visual.
 - Pòster.
 - Altres.

En el **mòdul 1** s'aprofundirà en el disseny i planificació del projecte d'investigació. Tot allò que ha de quedar preparat abans de l'inici de la mateixa. Començarem definint la pregunta d'investigació i els objectius. Seguirem pensant en com teixim el marc teòric i quina és la metodologia més adient segons els objectius que ens hem marcat.

El **mòdul 2** posa l'èmfasi en l'aplicabilitat del coneixement generat, en com fem el pas de les dades recollides a les propostes d'intervenció. És l'essència de l'assignatura, ser capaços de

sistematitzar el coneixement generat i fer-lo servir en nous projectes d'intervenció. A partir dels objectius, les hipòtesis i les dades que disposem farem l'anàlisi dels resultats i la discussió dels mateixos. Plantejarem amb quines limitacions ens podem trobar al finalitzar la nostra recerca i plantejant possibles línies de recerca en el futur.

Un cop finalitzada la recerca (o bé avançada, però no finalitzada), és moment de difondre els resultats i conclusions. La transferència del coneixement adquirit és bàsica per seguir avançant en el desenvolupament professional. Per aquest motiu en el **mòdul 3** s'explicaran les diferents formes de fer la difusió del coneixement científic. Es treballaran diferents formats tenint en compte els diferents contextos on es fa la difusió.

L'assignatura es planteja com un procés continu d'aprenentatge, en el que es desenvoluparà de manera pràctica una recerca d'inici a fi amb dades quantitatives i/o qualitatives reals. A més, la recerca es difondrà a l'aula simulant un congrés.

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- Serà capaç de comprendre els objectius i les diferències entre les diferents fases de la recerca.
- Sabrà gestionar la informació a partir de fonts diverses.
- Sabrà avaluar les diferències de punt de vista i la fiabilitat de les fonts en la recollida d'informació.
- Haurà aprofundit en alguns mètodes i tècniques aplicant-les en la recerca.
- Podrà analitzar i interpretar dades sobre necessitats i problemàtiques socials des d'una perspectiva objectiva.
- Serà capaç de transmetre els coneixements adquirits durant i després de la investigació de manera que aquesta resulti participativa i pugui ser aplicada.

5.- Metodologia

La metodologia d'aprenentatge està basada en tres tipus d'activitats diferents que pretenen cercar, d'una banda, el màxim d'autonomia en els estudiants i d'altra, créixer en el desenvolupament del treball en equip:

- Sessions grupals de treball que es portaran a terme a classe a través d'exposicions de la professora, classes pràctiques a l'aula d'informàtica, exposicions de treballs per part dels alumnes i treball en petits grups dins de l'aula.
- Tutories de suport fora de l'aula que permetran el seguiment i l'orientació dels exercicis individuals o en petit grup.
- Activitats de treball autònom de l'estudiant mitjançant l'organització i ampliació d'apunts, la consulta de la bibliografia recomanada i la preparació dels treballs demanats.

5.1.- Activitats del professor:

- Presentar els aspectes centrals de cada tema i establir un marc conceptual de treball.
- Realitzar sessions de treball en grup on es desenvoluparan activitats de comprensió, reflexió i anàlisi dels continguts, mitjançant diversos elements formatius.
- Guiar les activitats pràctiques a l'aula d'informàtica.
- Proposar articles o casos a classe o al campus virtual per tal de poder aplicar els coneixements.
- Dinamitzar les sessions pràctiques i el debat a classe.
- Orientar el procés d'aprenentatge mitjançant tutories individualitzades o de petit grup que tenen per objecte clarificar dubtes i/o fer el seguiment del treball que vagi fent cada estudiant.
- Dinamitzar les sessions de presentació per part de l'alumnat.

5.2.- Activitats dels estudiants:

- Seguir les classes i assistència activa a les diverses activitats que es programaran durant el curs.
- Participar en els debats i exercicis que es faran a classe.
- Llegir la bibliografia proposada per la professora.
- Fer les activitats proposades.
- Complementar el treball presencial amb la participació a l'espai virtual i amb el treball autònom.

Les hores de treball de l'estudiant es distribueixen de la següent manera:

Treball a l'aula	25 hores	1,0 ECTS
Treball tutoritzat	20 hores	0,8 ECTS
Treball autònom	30 hores	1,2 ECTS

6.- Sistema d'avaluació

Degut al caràcter procedimental d'aquesta assignatura **només hi ha una opció d'avaluació: la continuada.**

Per la mateixa lògica, és necessari que l'avaluació continuada es pugui anar fent al llarg de tot el semestre, per això, **per poder optar a l'avaluació de l'assignatura cal una assistència regular, com a mínim al 80% de les sessions.** Qui no compleixi aquest mínim,

no podrà ser avaluat (ni al febrer ni al juliol) i haurà de repetir l'assignatura. Les faltes que es puguin justificar es tindran en compte per a l'avaluació de l'actitud general a classe, però sumaran igual que les no justificades al percentatge de no assistència.

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació

L'assignatura es concep com un procés continu i acumulatiu d'aprenentatge. L'objectiu final és realitzar una recerca (en grup, excepte els estudiants d'itinerari adaptat que la faran individual). Les diferents activitats d'avaluació corresponen a lliuraments parcials d'aquesta recerca.

Avaluació continuada

Realització d'activitats relacionades entre sí. La informació detallada d'aquestes, es pot trobar a la guia d'activitats d'avaluació de l'assignatura:

1. Presentació de la pregunta d'investigació, objectius, hipòtesis i metodologia del projecte (AAC1). Data de lliurament: 12 gener.
2. Anàlisi de recerques. Marc teòric (AAC2). Data de lliurament: 5 març.
3. Difusió dels resultats (exposició oral) (AAC3). Data de realització: 16 i 23 abril.
4. Article científic (AAC4). Dia de lliurament: 23 abril.

Totes les activitats es faran en grups de 4 persones (sempre el mateix grup). S'intentarà respectar els grups de treball i tema de l'assignatura "Mètodes i tècniques de la investigació social".

Itinerari adaptat

Els/les **estudiants d'itinerari adaptat** realitzaran totes les activitats de l'avaluació continuada de forma individual o en grup (entre aquells que fan itinerari adaptat). El seguiment habitual es realitzarà a través del correu electrònic i/o tutories concertades.

1. Presentació de la pregunta d'investigació, objectius, hipòtesis i metodologia del projecte (AAC1). Data de lliurament: 12 gener.
2. Anàlisi de recerques. Marc teòric (AAC2). Data de lliurament: 5 març.
3. Anàlisi de resultats (AAC3_ad). Data lliurament: 9 abril.
4. Difusió dels resultats (exposició oral) (AAC4_ad). Data de realització: 23 abril.
5. Article científic (AAC5_ad). Dia de lliurament: 23 abril.

6.2.- Criteris d'avaluació

Avaluació continuada

- Presentació pregunta, objectius, etc. (AAC1): 10%

- Marc teòric (AAC2): 20%
- Difusió de resultats (AAC3): 20%
- Article científic (AAC4): 50%

Itinerari adaptat

- Presentació pregunta, objectius, etc. (AAC1): 10%
- Marc teòric (AAC2): 20%
- Anàlisi resultats (AAC3_ad): 10%
- Difusió de resultats (AAC4_ad): 10%
- Article científic (AAC5_ad): 50%

7.- Resum del procés formatiu per competències

Veure quadre annex

8.-Vies de comunicació amb el docent

A més de l'atenció en els dos espais habituals de comunicació (aula i campus virtual) el professorat pot comunicar-se amb l'estudiant a través de tutories i del correu electrònic.

Correu electrònic: sescapa@peretarres.org

Horari d'atenció: Dilluns de 13:00 a 14:00. Cal demanar **cita prèvia** per correu electrònic.

9.- Bibliografia i recursos

Manuale de mètodes i tècniques d'investigació

Corbetta, P. (2007). *Metodología y técnicas de investigación social*. Madrid: McGraw-Hill.

García Ferrando, M., Ibáñez, J. i Alvira Martín, F. (2000). *El Análisis de la realidad social: métodos y técnicas de investigación*. Madrid: Alianza.

Lara Guijarro, E. d. i Ballesteros Velázquez, B. (2007). *Métodos de investigación en educación social*. Madrid: Universidad Nacional de Educación a Distancia.

Martínez González, R. (2007). *La Investigación en la práctica educativa: guía metodológica de investigación para diagnóstico y evaluación en los centros docentes*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia (CIDE).

Quivy, R. i Campenhoudt, L. V. (1997). *Manual de recerca en ciències socials*. Barcelona: Herder.

Rubio, M. J. i Varas, J. (2004). *El Análisis de la realidad en la intervención social: métodos y técnicas de investigación*. Madrid: CCS.

Sierra Bravo, R. (2001). *Técnicas de investigación social. Teoría y ejercicios*. Madrid: Paraninfo.

Disseny i planificació

Bell, J. (2002). *Cómo hacer tu primer trabajo de investigación*. Barcelona, Gedisa.

Morles, V. (2011). Guía para la elaboración y evaluación de proyectos de investigación. *Revista de pedagogía*, 32(91), 131-146.

Tècniques i instruments de recollida

Alvira Martín, F. (2011). *La Encuesta: una perspectiva general metodológica*. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.

Blanco Villaseñor, A., Gómez Benito, J. i Salvador Beltran, F. (1997). *Estratègies de recollida de dades*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

Suárez Ortega, M. (2005). *El Grupo de discusión: una herramienta para la investigación cualitativa*. Barcelona: Laertes.

Anàlisi quantitativa amb SPSS

Díaz de Rada Igúzquiza, V. (1999). *Técnicas de análisis de datos para investigadores sociales: aplicaciones prácticas con SPSS para Windows*. Madrid: Ra-ma.

Murillo Torrecilla, F. J. i Martínez Garrido, C. A. (2012). *Análisis de datos cuantitativos con SPSS en investigación socioeducativa*. Madrid: Servicio de Publicaciones de la Universidad Autónoma de Madrid.

Difusió de la investigació

AIBR . *Errores y consejos en la redacción de artículos en Antropología y ciencias sociales*. Recuperat a: <http://www.aibr.org/antropologia/netesp/errores.pdf>

Albert, T. (2002). Cómo escribir artículos científicos fácilmente. *Gaceta Sanitaria*, 16(4), 354-357.

Fernández, L. (2005). “¿Cómo elaborar un informe de investigación?”. *Butlletí La Recerca*. Universitat de Barcelona. Institut de Ciències de l'Educació. Recuperat a: <http://www.ub.edu/ice/recerca/pdf/ficha1-cast.pdf>

Guardiola, E. (2002). “El póster, una forma de presentación eficaz en un congreso”. *I Congreso Nacional de Bibliotecas Públicas*. Valencia, 29-31 de octubre de 2002. Recuperat a: <http://www.fes-sociologia.com/files/congress/11/posters.pdf>

Martínez, R. (2013). *Guía para redactar artículos para revistas académicas en ciencias sociales publicadas en inglés*. Méjico: INAP. Recuperat a: <http://www.inap.mx/portal/images/pdf/book/praxis150.pdf>

Solomon, P. R. (1989). *Guia para redactar informes de investigación*. México [etc.]: Trillas.

Webs d'interès

Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS): <http://www.cis.es>

Institut Nacional d'Estadística (INE): <http://www.ine.es/>

Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) <http://www.idescat.cat/>

Catàleg Col·lectiu d'Universitats de Catalunya – CCUC - <http://ccuc.cbuc.cat/>

Biblioteca Pere Tarrés –

http://www.peretarres.org/wps/wcm/connect/peretarres_ca/peretarres/webs/biblioteca/home/recursos/com-citar-documents

Catàleg biblioteca Blanquerna – Com citar –

<http://biblioteca.blanquerna.edu/ca/ajuda-a-la-recerca/com-citar>

ANNEX: QUADRE RESUM DEL PROCÉS FORMATIU PER COMPETÈNCIES

Competències	Activitats formatives	Resultats d'aprenentatge	Activitats d'avaluació
C1- Analitzar i sistematitzar la informació que proporciona l'exercici quotidià de la professió per revisar i millorar estratègies d'investigació i intervenció professional.	Explicació de la professora Tutories grupals Activitats d'aula	Sabrà gestionar la informació a partir de fonts diverses. Podrà analitzar i interpretar dades sobre necessitats i problemàtiques socials des d'una perspectiva objectiva.	PAA 1: Pregunta, objectius, metodologia PAA 2: Marc teòric PAA 4: Article científic
C2- Dissenyar projectes d'investigació social adaptats a necessitats i contextos d'intervenció.	Explicació de la professora Tutories grupals Activitats d'aula	Serà capaç de comprendre els objectius i diferències entre les diferents fases de la recerca. Sabrà avaluar les diferències de punt de vista i la fiabilitat de les fonts en la recollida d'informació.	PAA 1: Pregunta, objectius, metodologia PAA 4: Article científic
C3- Aprofundir en algunes de les principals tècniques d'investigació social.	Explicació de la professora Tutories grupals Activitats d'aula	Haurà aprofundit en alguns mètodes i tècniques amb una visió holística de la problemàtica plantejada en la recerca.	PAA 1: Pregunta, objectius, metodologia PAA 4: Article científic
C2- Aprendre a transferir el coneixement obtingut en la investigació aplicada.	Explicació de la professora Tutories grupals Activitats d'aula	Serà capaç de transmetre els coneixements adquirits durant i després de la investigació de manera que aquesta resulti participativa i pugui ser aplicada.	PAA 3: Difusió dels resultats